

آمار جهانی نویسندگان زندانی برای نخستین بار از مرز ۴۰۰ نفر گذشت؛ افزایش شدید آمار در ایران . (نیویورک) – انجمن قلم آمریکا (PEN America) نسبت به تشدید سرکوب جهانی آزادی بیان هشدار داد. این سازمان در «شاخص آزادی نوشتن» — که امروز منتشر شد — گزارش داد که برای نخستین بار از زمان راه‌اندازی این شاخص در سال ۲۰۱۹، بیش از ۴۰۰ نویسنده در حبس به سر می‌برند.

در سال ۲۰۲۵، مجموعاً ۴۰۱ نویسنده در ۴۴ کشور زندانی شده‌اند که نسبت به آمار ۳۷۵ نویسنده در ۴۰ کشور در سال قبل، افزایش یافته است. طی هفت سال گذشته، شمار نویسندگان زندانی در سراسر جهان ۶۸ درصد رشد داشته که نشان‌دهنده تشدید مداوم و نگران‌کننده سرکوب مخالفان است.

چین همچنان بزرگترین زندانبان نویسندگان در جهان است و با ۱۱۹ مورد، تنها کشوری است که تعداد نویسندگان زندانی در آن از ۱۰۰ نفر فراتر رفته است. با این حال، شدیدترین افزایش در ایران ثبت شده است؛ جایی که مقام‌های جمهوری اسلامی ۱۷ مورد بازداشت تازه انجام دادند و شمار نویسندگان زندانی را بار دیگر به سطح اوج دوران اعتراضات «زن، زندگی، آزادی» در سال ۲۰۲۲ نزدیک کردند. این افزایش نشان‌دهنده از سرگیری کارزاری تهاجمی برای خاموش کردن صداهای منتقد است.

کارین دویچ کارلکار، مدیر بخش «نویسندگان در معرض خطر» در انجمن قلم آمریکا، گفت: «در سالی که بازداشت نویسندگان در سراسر جهان به شدت افزایش یافته است، مقام‌های جمهوری اسلامی ایران به دلیل کارزار بی‌رحمانه‌شان علیه صداهای مستقل بیش از همه جلب توجه می‌کنند. شاعران، مترجمان، پژوهشگران، ترانه‌سرایان، دیدگاه‌نویسان، مدافعان حقوق بشر و ستون‌نویسان، همگی در دام زندان‌های ایران گرفتار می‌شوند؛ در حالی که حکومت می‌کوشد بحث، انتقاد و مخالفت را خاموش کند.»

تشدید سرکوب در ایران پس از جنگ ژوئن ۲۰۲۵ با اسرائیل ابعاد گسترده‌تری یافت و هم نویسندگانی را که به‌تازگی هدف قرار گرفته بودند و هم صداهای منتقدی را که سال‌ها تحت فشار و پیگرد قرار داشتند دربر گرفت. از جمله بازداشت‌شدگان می‌توان به حسین رونقی، دیدگاه‌نویس، که در ژوئن بازداشت شد، گروهی از پژوهشگران و مترجمان که در نوامبر بازداشت شدند، از جمله اقتصاددانان پرویز صداقت و محمد مالجو، جامعه‌شناس مهسا اسدالله‌نژاد، و نویسنده و مترجم شیرین کریمی، و نیز مدافعان حقوق بشر و نویسندگانی چون نرگس محمدی و سپیده قلیان اشاره کرد که در دسامبر، هنگام سخنرانی در مراسمی یادبود، بار دیگر با خشونت بازداشت شدند.

سرکوب در دوران جنگ

ایران یکی از سه کشوری بود که در سال ۲۰۲۵، هم در فهرست ۱۰ کشور اصلی زندانی‌کننده نویسندگان قرار داشتند و هم همزمان درگیر منازعه مسلحانه بودند؛ دو مورد دیگر روسیه و اسرائیل/سرزمین‌های اشغالی فلسطین بودند. مقام‌ها در این سه کشور بارها نویسندگانی را هدف قرار دادند که در شعر، موسیقی، فیلم‌نامه، یادداشت‌ها، مقالات یا آثار ادبی خود از زبان یا مضامین ضدجنگ استفاده کرده بودند؛ الگویی مهم که در داده‌های سال ۲۰۲۵ آشکار شد.

در اسرائیل/سرزمین‌های اشغالی فلسطین، شش نویسنده به‌دلیل اظهارات ضدجنگ از سوی دولت اسرائیل بازداشت شده‌اند. محمد الأطرش، نواف العامر، رضوان قطنانی، رولا حسنین و انور رستم، نویسندگان و دیدگاه‌نویسان فلسطینی، به اتهام تحریک یا بدون هیچ اتهامی بازداشت شدند. افزون بر آن‌ها، اسرائیل فری، روزنامه‌نگار و دیدگاه‌نویس یهودی-اسرائیلی، به‌دلیل دیدگاه‌هایش درباره جنگ، نسل‌کشی و اشغال، با اتهام تروریسم تحت تحقیق قرار گرفت.

در روسیه، دولت در سال ۲۰۲۵ هجده نویسنده را در زندان یا بازداشت نگه داشت؛ بیشتر آن‌ها به‌دلیل بیان دیدگاه‌های ضدجنگ یا ظن مشارکت در فعالیت‌های ضدجنگ هدف قرار گرفته بودند. در ماه مارس، یک دادگاه نظامی روسیه الکساندر اسکوبوف، تاریخ‌نگار و ستون‌نویس، را به‌دلیل پست‌های ضدجنگش در شبکه‌های اجتماعی به ۱۶ سال زندان محکوم کرد. دیگر نویسندگان مخالف جنگ نیز برای پرهیز از پیگرد قضایی یا زندانی شدن به‌دلیل دیدگاه‌های مخالف خود، ناچار به تبعید شده‌اند.

مرکز «آزادی نوشتن پن/باربی» طی هفت سال گذشته، گزارش‌های مربوط به نویسندگانی را که به‌دلیل نوشته‌ها، گفته‌ها یا آثارشان زندانی یا تهدید شده‌اند، رصد و راستی‌آزمایی کرده است. هر موردی که در آن نویسنده دست‌کم ۴۸ ساعت در بازداشت بوده، در شاخص همان سال ثبت شده است. از زمان آغاز انتشار این شاخص، شمار نویسندگان زندانی هر سال افزایش یافته است: ۲۳۸ نفر در سال ۲۰۱۹، ۲۷۳ نفر در ۲۰۲۰، ۲۷۷ نفر در ۲۰۲۱، ۳۱۱ نفر در ۲۰۲۲، ۳۳۹ نفر در ۲۰۲۳ و ۳۷۵ نفر در ۲۰۲۴؛ روندی که در سال ۲۰۲۵ به ۴۰۱ نفر رسید.

در مجموع، ۱۰ کشور و منطقه‌ای که بیشترین شمار نویسندگان زندانی را دارند عبارت‌اند از: چین و مناطق خودمختار آن، از جمله سین‌کیانگ، تبت و هنگ‌کنگ (۱۱۹ نفر)؛ ایران (۵۳ نفر)؛ عربستان سعودی (۲۷ نفر)؛ ویتنام (۲۴ نفر)؛ ترکیه (۲۲ نفر)؛ اسرائیل و سرزمین‌های اشغالی فلسطین (۲۱ نفر)؛ روسیه (۱۸ نفر)؛ بلاروس (۱۷ نفر)؛ مصر (۱۳ نفر)؛ و میانمار (۱۰ نفر).

کشورهای تازه‌وارد به فهرست

چند کشور از جمله توگو، موزامبیک و ایالات متحده برای نخستین‌بار در شاخص امسال ثبت شدند. پرونده مربوط به ایالات متحده به بازداشت چند هفته‌ای سامی حمدی، ستون‌نویس و دیدگاه‌نویس بریتانیایی، مربوط می‌شود؛ بازداشتی که انجمن قلم آمریکا آن را بخشی از استفاده ابزاری دولت آمریکا از اداره مهاجرت و گمرک (ICE) می‌داند. حمدی، که از منتقدان صریح اسرائیل است، در جریان یک تور سخنرانی و پس از شرکت در یک کنفرانس، در فرودگاه بین‌المللی سان‌فرانسیسکو توسط مأموران ICE متوقف و به مدت دو هفته بازداشت شد.

لیزل گرنتهولتز، مدیر اجرایی مرکز آزادی نوشتن، گفت: «این‌که ایالات متحده برای نخستین‌بار وارد شاخص آزادی نوشتن ما شده، باید هشدار جدی برای همه کسانی در این کشور باشد که مدعی دفاع از آزادی بیان‌اند. هیچ دولتی نمی‌تواند از نظام بازداشت و مهاجرت خود برای خاموش کردن یا ارباب‌صداها‌ی مستقل سوءاستفاده کند و همچنان خود را دموکراسی بنامد.»

در ادامه، خلاصه‌ای کوتاه از روندها در هر یک از ۱۰ کشور اصلی زندانی‌کننده نویسندگان آمده است. برای اطلاعات بیشتر و دانلود نسخه کامل گزارش، به «شاخص آزادی نوشتن ۲۰۲۵» مراجعه کنید.

رتبه اول: چین*

چین، به‌عنوان بدترین ناقض حق آزادی بیان، در هفت سالی که این شاخص تهیه شده، همواره در صدر آن قرار داشته است. نویسندگان در این کشور با نظامی به‌شدت تنبیهی و محدودکننده روبه‌رو هستند که مجال اندکی برای آزادی بیان

باقی می‌گذارد. ناشران نیز با محدودیت‌هایی فزاینده و سخت‌گیرانه مواجه‌اند و برای پرهیز از زندانی شدن، ناچار به خودسانسوری‌اند.

لی یانهه، ناشر مانچو، به اتهام «تحریک به جدایی‌طلبی» به سه سال زندان محکوم شد. چین همچنین دامنه نفوذ جهانی خود را گسترش داده و اغلب برای خاموش کردن منتقدان از مرزها عبور می‌کند یا صداهای اقلیت‌ها را در مناطق خودمختار خود سرکوب می‌کند. لامجاب بورجگین، نویسنده مغول‌تبار، در سال ۲۰۲۳ از محل اقامت خود در تبعید، در کشور مستقل مغولستان، ربوده شد. گوی مینهای، شهروند سوئدی و ناشر مستقر در هنگ‌کنگ، در سال ۲۰۱۵ در تایلند ربوده شد و از آن زمان تاکنون در چین نگهداری می‌شود. دختر او از سال ۲۰۲۰ تاکنون هیچ خبری از وضعیت سلامت او دریافت نکرده است.

شو ژی‌یونگ و الهام توختی، دو برگزیده جایزه آزادی نوشتن، همچنان به‌دلیل نوشته‌ها و دیدگاه‌هایشان در حال گذراندن احکام سنگین زندان‌اند: شو محکوم به ۱۴ سال زندان است و توختی به حبس ابد. هر دو نویسنده از ارتباط با عزیزانشان محروم شده‌اند و توختی از سال ۲۰۱۷ تاکنون در بازداشت بدون امکان تماس با جهان بیرون نگهداری شده است.

* شامل مناطق خودمختار.

رتبه دوم: ایران

ایران در شاخص امسال همچنان در رتبه دوم باقی ماند، اما افزایش نگران‌کننده شمار نویسندگان زندانی - از ۴۳ نفر به ۵۳ نفر، معادل افزایشی ۲۳ درصدی - نشان می‌دهد که جنگ و بحران‌های داخلی، هم وضعیت نویسندگان را وخیم‌تر کرده و هم سرکوب بی‌وقفه صداهای منتقد از سوی حکومت ایران را تشدید کرده است.

مجلس ایران لایحه تازه‌ای تصویب کرد که مجازات‌های سنگین‌تری را برای «جاسوسی» و «همکاری» با اسرائیل و دیگر کشورهای که «متخاصم» تلقی می‌شوند، مجاز می‌کند؛ موادی که برای طرح اتهام علیه برخی نویسندگان نیز مورد استفاده قرار گرفت. همچنین، حمله هوایی اسرائیل به زندان اوین در ژوئن ۲۰۲۵، سلامت و امنیت زندانیان سیاسی و مخالفان زندانی را تهدید کرد.

در ماه اوت، چندین نویسنده و مترجم مرتبط با انتشارات چپ‌گرای سمندر هدف یورش نیروهای امنیتی قرار گرفتند و در نوامبر نیز گروهی از پژوهشگران و مترجمان مترقی برای مدت کوتاهی بازداشت شدند. اقلیت‌های قومی و زنان همچنان در معرض خطر بیشتری قرار داشتند و ایران همچنان بالاترین شمار نویسندگان زن زندانی در جهان را دارد؛ به‌طوری‌که ۳۲ درصد نویسندگان زندانی در ایران را زنان تشکیل می‌دهند، در حالی که میانگین جهانی ۱۶ درصد است.

گلرخ ابراهیمی ایرانی، نویسنده و برگزیده جایزه‌ی آزادی نوشتن پن/باربی ۲۰۲۶، که به‌دلیل نوشته‌ها و فعالیت‌هایش با اتهام‌هایی چون «تبانی» و «تبلیغ علیه نظام» با چندین حکم زندان روبه‌روست، همچنان از داخل زندان اوین به دفاع از حقوق بشر ادامه می‌دهد.

رتبه سوم: عربستان سعودی

عربستان سعودی، همانند شاخص سال گذشته، امسال نیز با ۲۷ نویسنده زندانی در رتبه‌ی سوم قرار گرفت. این نویسندگان با احکام طولانی‌مدت، بازداشت بدون امکان ارتباط با جهان بیرون، و استفاده عامدانه از قوانین مبهم ضدتروریسم علیه نویسندگان، وبلاگ‌نویسان و دیدگاه‌نویسان آنلاین روبه‌رو هستند.

دست‌کم شش نفر از این نویسندگان، شش سال یا بیشتر را در بازداشت موقت گذرانده‌اند؛ وضعیتی که عملاً به معنای بازداشت نامحدود بدون محاکمه است.

در ماه ژوئن، عربستان سعودی ترکی الجاسر، روزنامه‌نگار سعودی، را اعدام کرد. او هفت سال در بازداشت بود و با اتهام‌هایی مرتبط با امنیت ملی، از جمله «تأمین مالی تروریسم»، روبه‌رو شده بود. بازداشت او به اتهام اداره یک حساب ناشناس در شبکه‌های اجتماعی بازمی‌گشت؛ حسابی که فساد درون خانواده سلطنتی را افشا می‌کرد.

رتبه چهارم: ویتنام

ویتنام با ۲۴ نویسنده زندانی در رتبه‌ی چهارم قرار گرفت و همچنان به‌طور مستمر از قوانین مختلف - از جمله قانون مجازات و قوانین امنیت سایبری - برای زندانی کردن نویسندگان سوءاستفاده می‌کند.

در اوایل سال ۲۰۲۵، ترونک هوی سان، نویسنده کتاب سوی پیروز (*Bên Thắng Cuộc*)، بر اساس ماده ۳۳۱ و به اتهام «سوءاستفاده از حقوق آزادی و دموکراسی» به ۳۰ ماه زندان محکوم شد.

نویسندگان زندانی در ویتنام به‌طور مداوم از دسترسی به خدمات درمانی نیز محروم می‌شوند. وضعیت جسمی له هوو مین توان، دیدگاه‌نویس آنلین، تا جایی وخیم شد که دیگر نمی‌توانست غذای جامد بخورد و در راه رفتن دچار مشکل شده بود، در حالی که حکومت از ارائه خدمات درمانی مناسب به او خودداری می‌کرد. وضعیت سلامت فام دوان ترانگ، نویسنده، روزنامه‌نگار و برگزیده جایزه آزادی نوشتن پن/باربی ۲۰۲۴، نیز در پنجمین سال از دوران محکومیت ۹ ساله‌اش رو به وخامت گذاشت؛ چرا که بارها از دریافت مراقبت پزشکی محروم شده است.

رتبه پنجم: ترکیه

تعداد نویسندگان زندانی در ترکیه از ۱۸ نفر در سال ۲۰۲۴ به ۲۲ نفر در سال جاری افزایش یافت و این کشور را دوباره در میان پنج کشور نخست قرار داد.

دولت ترکیه همچنان به رویه دیرینه خود در برگزاری محاکمه‌های طولانی و نامحدود و طرح اتهام‌های بی‌اساس «توهین» به رئیس‌جمهور برای هدف قرار دادن نویسندگان و روزنامه‌نگاران ادامه داد.

فورکان کارابای، روزنامه‌نگاری که پیش‌تر نیز با چندین پرونده قضایی و بازداشت روبه‌رو شده بود، در آوریل ۲۰۲۵ به اتهام «افترا» و «توهین به رئیس‌جمهور» به نزدیک یک سال زندان محکوم شد.

مقام‌های ترکیه همچنین با توسل به اتهام‌ها و تهدیدهای گسترده درباره «اطلاعات نادرست»، و نیز استفاده از قوانین ضدتروریسم، صداهای منتقد را هدف قرار دادند و به سرکوب هنرمندان و موسیقی‌دانان اقلیت ادامه دادند.

رتبه ششم: اسرائیل**

اسرائیل در سال ۲۰۲۵ نیز به سرکوب صداهای منتقد فلسطینی و غیرفلسطینی ادامه داد و شمار نویسندگان زندانی در طول سال همچنان ۲۱ نفر باقی ماند. این رقم در مقایسه با سال ۲۰۲۴ تغییری نکرده است، اما در حالی که برخی نویسندگان در چارچوب عفوهای گسترده زندانیان آزاد شدند، افراد دیگری نیز تازه بازداشت شدند.

اکثریت نویسندگان زندانی از سرزمین‌های اشغالی فلسطین بودند و بارها تحت بازداشت اداری قرار گرفتند. از میان ۲۱ نویسنده‌ای که در مقطعی از سال زندانی شدند، ۲۰ نفر روزنامه‌نگار و نویسنده فلسطینی بودند و یک نفر نیز نویسنده و روزنامه‌نگار اسرائیلی بود که به‌دلیل دیدگاه‌ها و اظهارنظرهایش درباره جنگ و انتقاد از دولت اسرائیل هدف قرار گرفت. دست‌کم شش نفر از این نویسندگان به‌دلیل مواضع ضدجنگ در آثار و نوشته‌هایشان توسط مقام‌های اسرائیلی زندانی شدند.

**** شامل سرزمین‌های اشغالی فلسطین**

رتبه هفتم: روسیه

روسیه در سال ۲۰۲۵ هجده نویسنده را در زندان یا بازداشت نگه داشت؛ رقمی که نسبت به سال ۲۰۲۴ تغییری نداشت. بیشتر این نویسندگان به‌دلیل بیان مواضع ضدجنگ یا ظن مشارکت در فعالیت‌های ضدجنگ بازداشت شده بودند؛ روندی که پس از آغاز تهاجم گسترده به اوکراین در سال ۲۰۲۳ شدت گرفت.

بیشتر نویسندگانی که در این آمار ثبت شده‌اند، از آغاز سال ۲۰۲۵ در بازداشت بودند و شماری از آن‌ها نیز در طول سال محکوم شدند یا احکامشان تأیید شد.

مقام‌های روسیه همچنان، همانند اتهام‌های مرتبط با تروریسم، از برچسب‌هایی چون «عامل خارجی» و «افراط‌گرا» به‌عنوان ابزاری برای سرکوب و افزایش هزینه مخالفت استفاده می‌کنند؛ اقدامی که حتی نویسندگان تبعیدی را نیز هدف قرار می‌دهد.

رتبه هشتم: بلاروس

بلاروس در سراسر سال ۲۰۲۵، ۱۷ نویسنده را در زندان نگه داشت؛ ترکیبی از زندانیان بلندمدت و افرادی که در طول سال تازه بازداشت شده بودند. نویسندگان و هنرمندان در این کشور معمولاً با اتهام‌هایی چون «افراطگرایی»، «توهین به رئیس‌جمهور»، «تحریک به اختلاف» و «سازماندهی اقدامات علیه نظم عمومی» هدف قرار می‌گیرند؛ موضوعی که نشان می‌دهد سرکوب صداهای مخالف پس از انتخابات غیرمشروع الکساندر لوکاشنکو در سال ۲۰۲۰ همچنان ادامه دارد.

از میان ۱۷ مورد ثبت‌شده در سال ۲۰۲۵، تا زمان انتشار این گزارش، ۱۵ نویسنده آزاد شده بودند؛ چه در جریان آزادی‌های گسترده‌ی زندانیان در سپتامبر و دسامبر ۲۰۲۵ و چه در اوایل سال ۲۰۲۶. از جمله آن‌ها می‌توان به آلس بیالیاتسکی، برنده جایزه نوبل، کاتسیرینا آندریووا، روزنامه‌نگار و نویسنده، و اولادزیمیر ماتسکوویچ، پژوهشگر و نویسنده، اشاره کرد.

با وجود این اقدامات که ظاهری از تغییر را القا می‌کنند، این تحولات نشانه اصلاحات سیاسی نیستند. بسیاری از زندانیان سیاسی آزادشده به اجبار تبعید شدند و در وضعیت تعلیق تبعیدی نامعلوم و بی‌پایان قرار گرفتند. در همین حال، حکومت همچنان با همان سرعت به بازداشت افراد جدید ادامه می‌دهد؛ چرخه‌ای که مدافعان حقوق بشر از آن با عنوان «در گردان» یاد می‌کنند.

رتبه نهم: مصر

مصر در سال ۲۰۲۵، ۱۳ نویسنده را در زندان نگه داشت. اتهام‌هایی چون «انتشار اخبار کذب» و «سوءاستفاده از ابزارهای ارتباطی» به‌طور مستمر علیه نویسندگان به کار گرفته می‌شوند و در کنار آن، مفاد گسترده قوانین ضدتروریسم نیز به‌صورت خودسرانه برای جرم‌انگاری بیان و عقیده مورد استفاده قرار می‌گیرند.

از میان ۱۳ نویسنده زندانی، ۱۱ نفر هنوز محاکمه نشده‌اند؛ موضوعی که نشان‌دهنده تاکتیک شناخته‌شده مصر موسوم به «چرخش» است. در این روش، برای بی‌اثر کردن احکام آزادی یا تیرنه، پرونده‌های تازه‌ای علیه بازداشت‌شدگان تشکیل می‌شود و در نتیجه منتقدان به‌طور نامحدود در بازداشت باقی می‌مانند.

جلال البحیری، شاعر و برگزیده جایزه آزادی نوشتن پن/باربی ۲۰۲۵، با وجود پایان یافتن حکم سه‌ساله زندانش، بیش از هشت سال است که در حبس به‌سر می‌برد؛ زیرا حکومت بارها اتهام‌های تازه‌ای علیه او مطرح کرده است.

ممنوعیت سفر و محدودیت‌های پس از آزادی نیز از ابزارهای اصلی مصر برای کنترل نویسندگان سابقاً زندانی است. حتی پس از آزادی علاء عبدالفتاح، وبلاگ‌نویس و فعال سیاسی، در سپتامبر ۲۰۲۵، مأموران کنترل گذرنامه در مصر مانع سفر او به بریتانیا شدند. این ممنوعیت در دسامبر لغو شد و او توانست به خانواده‌اش در لندن بپیوندد.

رتبه دهم: میانمار

وضعیت کلی آزادی بیان و حقوق بشر در میانمار، در پنجمین سال پس از کودتای فوریه ۲۰۲۱، همچنان وخیم باقی ماند و در طول سال ۲۰۲۵، ۱۰ نویسنده در زندان بودند.

نویسندگان، روشنفکران و دیگر هنرمندان خلاق نقش مهمی در مخالفت با حکومت نظامی ایفا کرده‌اند و بسیاری از نویسندگان زندانی ثبت‌شده در این شاخص، از جمله نویسنده و فعال سیاسی وای مو ناینگ، در ماه‌های پس از کودتای ۲۰۲۱ بازداشت شدند. آن‌ها پس از طرح اتهام بر اساس مجموعه‌ای از قوانین مختلف و صدور احکام قضایی - که در برخی موارد شامل محکومیت‌های بسیار طولانی‌مدت بوده - همچنان در زندان باقی مانده‌اند.

بسیاری دیگر نیز برای حفظ امنیت خود و پرهیز از بازداشتی که تقریباً قطعی به نظر می‌رسید، به کشورهای همسایه یا مناطق دورتر تبعید شده‌اند.

درباره انجمن قلم آمریکا

انجمن قلم آمریکا در نقطه تلاقی ادبیات و حقوق بشر فعالیت می‌کند تا از آزادی بیان در ایالات متحده و سراسر جهان دفاع کند. ما از آزادی نوشتن حمایت می‌کنیم و به قدرت کلمات در دگرگون کردن جهان باور داریم. مأموریت ما گرد هم آوردن نویسندگان و همراهان آن‌ها برای پاسداشت بیان خلاق و دفاع از آزادی‌هایی است که آن را ممکن می‌سازند. برای اطلاعات بیشتر به pen.org مراجعه کنید.